

Ελληνική Δημοκρατία
Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό
Ίδρυμα Ηπείρου

Διαγνωστικές Προσεγγίσεις στη Λογοπαθολογία

Ενότητα 13: Αξιολόγηση Δυσφαγίας

Μελπομένη (Μελίνα) Νησιώτη

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Τμήμα Λογοθεραπείας

Διαγνωστικές Προσεγγίσεις στη Λογοπαθολογία

Ενότητα 13: Αξιολόγηση Δυσφαγίας.

Μελλομένη (Μελίνα) Νησιώτη

M.Sc., Καθηγήτρια Εφαρμογών

Ιωάννινα, 2015

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Άδειες Χρήσης

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό υπόκειται σε άδειες χρήσης Creative Commons.
- Για εκπαιδευτικό υλικό, όπως εικόνες, που υπόκειται σε άλλου τύπου άδειας χρήσης, η άδεια χρήσης αναφέρεται ρητώς.

Χρηματοδότηση

- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «**Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση**» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.
- Το έργο «**Ανοιχτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο ΤΕΙ Ηπείρου**» έχει χρηματοδοτήσει μόνο τη αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στα πλαίσια του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Σκοποί ενότητας

- Αυτό η ενότητα ασχολείται με τους τύπους διαταραχών κατάποσης και τρόπους αξιολόγησης.
- Επίσης στην στενή συνεργασία με άλλες ιατρικές ειδικότητες και την ενδεδεχθή και λεπτομερή συλλογή πληροφοριών και κλινικών δεδομένων

Περιεχόμενα ενότητας

- Ανάπτυξης Φυσιολογικής Κατάποσης
- Αξιολόγηση Παιδιατρικής Δυσφαγίας
- Αξιολόγηση Δυσφαγίας Ενηλίκων
- Η Βιντεοφθοροσκόπηση

Ανάπτυξης Φυσιολογικής Κατάποσης

Ανάπτυξης Φυσιολογικής Κατάποσης (1 από 46)

- Ο ασθενής με δυσφαγία θα παρουσιάσει δυσκολίες σε μία ή περισσότερες από αυτές τις φάσεις.
 - Φάση στοματικής προετοιμασίας (προπαρασκευαστική φάση)
 - Στοματική φάση
 - Φαρυγγική φάση
 - Οισοφαγική φάση. (Shipley & McAfee, 2009; Haynes, & Pindzola, 2004; Hegde, 1996)

Ανάπτυξης Φυσιολογικής Κατάποσης (2 από 46)

- Οι πρώτες 3 φάσεις έχουν μεγαλύτερη κλινική σημασία για τους λογοπαθολόγους. Η τέταρτη φάση αντιμετωπίζεται ιατρικά. (Shipley & McAfee, 2009; Haynes, & Pindzola, 2004)
- Τα αναπτυξιακά ορόσημα περιλαμβάνουν φυσικές αλλαγές, ωρίμανση στοματοκινητικών δεξιοτήτων που επηρεάζουν τη σίτιση και τη κατάποση (Arvedson & Brodsky, 2002, Hall, 2001, Leonard & Kendall, 1998, Swigert, 1998).

Ανάπτυξης Φυσιολογικής Κατάποσης (3 από 46)

Εμβρυϊκή Περίοδος

- Σωματική Ανάπτυξη
 - Το αρχέγονο αντανακλαστικό θηλασμού (πιπιλίσματος) είναι παρών (11 εβδομάδων).
 - Το αρχέγονο αντανακλαστικό κατάποσης είναι παρών (27 εβδομάδων).
 - Το αντανακλαστικό δήξεως αναπτύσσεται (28 εβδομάδων).
 - Το εγκάρσιο αντανακλαστικό της γλώσσας αναπτύσσεται (28 εβδομάδων).

Ανάπτυξης Φυσιολογικής Κατάποσης (4 από 46)

Εμβρυϊκή Περίοδος

- Σωματική Ανάπτυξη
 - Το αντανακλαστικό αναζήτησης αναπτύσσεται (32 εβδομάδων).
 - Το αντανακλαστικό θηλασμού–κατάποσης είναι έντονο (37 εβδομάδων).
 - Το αντανακλαστικό εξώθησης της γλώσσας αναπτύσσεται (38–40 εβδομάδων).

Ανάπτυξης Φυσιολογικής Κατάποσης (5 από 46)

Εμβρυϊκή Περίοδος

- Δεξιότητες Μάσησης και Κατάποσης
 - Η δύναμη και ο συντονισμός της κατάποσης επαρκούν για να αρχίσει η σίτιση δια του στόματος σε ένα πρόωρο νεογνό 34–35 εβδομάδων.

Ανάπτυξης Φυσιολογικής Κατάποσης (6 από 46)

Γέννηση

- Σωματική Ανάπτυξη
 - Η σκληρή υπερώα είναι πλατιά και κοντή (μήκους περίπου 2.3 εκ) με μόνο μία μικρή αψίδα.
 - Η γλώσσα καταλαμβάνει όλο το χώρο της στοματικής κοιλότητας.
 - Ο λάρυγγας βρίσκεται σε υψηλότερη θέση, στο επίπεδο του σπονδύλου C3 ή C4 και είναι κοντός (περίπου 2 εκ., ένα τρίτο του ενδεχόμενου ενήλικου μεγέθους).

Ανάπτυξης Φυσιολογικής Κατάποσης (7 από 46)

Γέννηση

- Σωματική Ανάπτυξη
 - Ο φάρυγγας έχει μήκος περίπου 4 εκατοστών.
 - Ο οισοφάγος έχει μήκος περίπου 8–10 εκατοστών.
 - Η επιγλωττίδα είναι μεγάλη και έρχεται σε επαφή με την μαλθακή υπερώα.
 - Ο διαχωρισμός μεταξύ του ρινοφάρυγγα και του στοματοφάρυγγα δεν είναι σαφής.

Ανάπτυξης Φυσιολογικής Κατάποσης (8 από 46)

Γέννηση

- Σωματική Ανάπτυξη
 - Υπάρχει ελάχιστο έως και κανένα διάστημα μεταξύ του υοειδούς οστού και του θυροειδή χόνδρου.
 - Η τραχεία έχει μήκος περίπου 4 εκατοστών. Βρίσκεται στο επίπεδο του C6 και παραμένει εκεί καθ' όλη την ενήλικη ζωή. Η διαγώνια–οπίσθια κλίση της ισιώνει στα πρώτα δύο χρόνια ζωής.
 - Παρατηρούνται πρωτόγονα αντανακλαστικά.

Ανάπτυξης Φυσιολογικής Κατάποσης (9 από 46)

Γέννηση

- Στοματοκινητικές Δεξιότητες
 - Η γλώσσα, τα χείλη και η γνάθος κινούνται μαζικά.
 - Τα απομυζητικά μαξιλαράκια παρέχουν σταθερότητα κατά το θηλασμό.
 - Ο λάρυγγας και το υοειδές οστό ανυψώνονται κατά τη σίτιση, επιτρέποντας την ρινική αναπνοή.
 - Η ελλιπής φραγή των χειλιών γύρω από τη θηλή προκαλεί κάποια διαφυγή υγρού.

Ανάπτυξης Φυσιολογικής Κατάποσης (10 από 46)

Γέννηση

- Συμπεριφορές Σίτισης και Κοινωνικές Συμπεριφορές
 - Το βρέφος θρέφεται με μητρικό γάλα ή βρεφική φόρμουλα.
 - Όταν είναι ξύπνιο, το βρέφος συνήθως θρέφεται.
 - Οι βρεφικές ενδείξεις για θρέψη περιλαμβάνουν το κλάμα, τις κινήσεις αναζήτησης, το πιπίλισμα και μία κατάσταση διέγερσης.

Ανάπτυξης Φυσιολογικής Κατάποσης (11 από 46) Ενός Μηνός

- Σωματική Ανάπτυξη
 - Το βρέφος φέρνει ηθελημένα τα χέρια στο στόμα.
 - Τα χείλη συνήθως κινούνται μαζί με άλλες δομές.
- Στοματοκινητικές Δεξιότητες
 - Χρησιμοποιεί ένα πρότυπο θηλαστικής κίνησης–κατάποσης.
 - Η γλώσσα μπορεί να εξέχει ελαφρά πέρα από το κάτω χείλος κατά τη σίτιση.

Ανάπτυξης Φυσιολογικής Κατάποσης (12 από 46) Ενός Μηνός

- Συμπεριφορές Σίτισης και Κοινωνικές Συμπεριφορές
 - Το βρέφος καταναλώνει 60–170 γρ. γάλακτος ανά γεύμα, έχοντας συνολικά 6 γεύματα ημερησίως ή και περισσότερα.
 - Το πρότυπο για την πείνα και τον κορεσμό αρχίζει να αναπτύσσεται.
 - Το βρέφος κάνει παύσεις κατά τη διάρκεια των γευμάτων για να ρευτεί.
 - Το βρέφος προτιμά να το κρατάνε αγκαλιά και διατηρεί οπτική επαφή με τον/την τροφό.

Ανάπτυξης Φυσιολογικής Κατάποσης (13 από 46)

2 Μηνών

- Σωματική Ανάπτυξη
 - Τα χείλη συνεχίζουν να κινούνται μαζί με άλλες δομές του προσώπου.
- Συμπεριφορές Σίτισης και Κοινωνικές Συμπεριφορές
 - Το βρέφος ανοίγει το στόμα του στην προσμονή της τροφής.

Ανάπτυξης Φυσιολογικής Κατάποσης (14 από 46)

3 Μηνών

- Σωματική Ανάπτυξη
 - Υποχώρηση του αντανακλαστικού Babkin.
 - Ο έλεγχος κεφαλής είναι σημαντικά βελτιωμένος & τα απομυζητικά μαξιλαράκια αρχίζουν να μειώνονται.
- Συμπεριφορές Σίτισης και Κοινωνικές Συμπεριφορές
 - Το βρέφος καταναλώνει 200–225γρ. γάλακτος ανά γεύμα, κάνοντας 4–6 γεύματα ημερησίως.
 - Το βρέφος προσμένει την τροφή & τα γεύματα γίνονται πιο κοινωνικά.

Ανάπτυξης Φυσιολογικής Κατάποσης (15 από 46)

4 Μηνών

- Σωματική Ανάπτυξη
 - Τα απομυζητικά μαξιλαράκια συνεχίζουν να υποχωρούν καθώς οι μύες του προσώπου αναπτύσσονται.
 - Υποχώρηση αντανακλαστικού παλάμης.
- Στοματοκινητικές Δεξιότητες
 - Καλός συντονισμός του προτύπου θηλαστικής κίνησης–κατάποσης–αναπνοής.

Ανάπτυξης Φυσιολογικής Κατάποσης (16 από 46)

4 Μηνών

- Στοματοκινητικές Δεξιότητες
 - Η θηλαστική κίνηση γίνεται λιγότερο αντανακλαστική και περισσότερο εκούσια.
 - Η γλώσσα μπορεί να προεξέχει και να σπρώχνει μέρος της τροφής έξω από το στόμα λόγω πιπιλίσματος.

Ανάπτυξης Φυσιολογικής Κατάποσης (17 από 46)

4 Μηνών

- Συμπεριφορές Σίτισης και Κοινωνικές Συμπεριφορές
 - Τα γεύματα ολοκληρώνονται σε 30 λεπτά.
 - Μπορεί να εισαχθεί η σίτιση με το κουτάλι. Βρεφικά δημητριακά μπορούν να προστεθούν στο διαιτολόγιό του.
 - Το βρέφος μπορεί να σταματήσει το γεύμα εάν υπάρχουν περισπασμοί στο χώρο.

Ανάπτυξης Φυσιολογικής Κατάποσης (18 από 46)

5 Μηνών

- Σωματική Ανάπτυξη
 - Τα απομυζητικά μαξιλαράκια συνεχίζουν να υποχωρούν καθώς οι μύες του προσώπου αναπτύσσονται.
- Στοματοκινητικές Δεξιότητες
 - Το βρέφος μπορεί ακούσια να φτύσει την τροφή έξω από το στόμα.
 - Μπορεί να παρατηρηθεί το αντανακλαστικό εξεμέσεως σε καινούργιες υφές τροφής.

Ανάπτυξης Φυσιολογικής Κατάποσης (19 από 46)

5 Μηνών

- Στοματοκινητικές Δεξιότητες
 - Αυξημένη δραστηριότητα χειλέων και παρειών κατά την θηλαστική κίνηση.
 - Μπορεί να χρησιμοποιηθεί ένα μοτίβο ρυθμικής δήξης-αποδέσμευσης.

Ανάπτυξης Φυσιολογικής Κατάποσης (20 από 46)

5 Μηνών

- Συμπεριφορές Σίτισης και Κοινωνικές Συμπεριφορές
 - Μπορεί να εισαχθεί η σίτιση με το κουτάλι (ή να βελτιωθεί περαιτέρω σε περίπτωση έναρξης στους 4 μήνες).
 - Η διαίτα αποτελείται από μητρικό γάλα, βρεφική φόρμουλα, και βρεφικά δημητριακά.

Ανάπτυξης Φυσιολογικής Κατάποσης (21 από 46)

6 Μηνών

- Σωματική Ανάπτυξη
 - Υποχώρηση των αντανακλαστικών αναζήτησης, ασύμμετρου τονικού αυχένα, δραγμού (παλάμης), εξώθησης γλώσσας, και Moro.
 - Η δύναμη του αντανακλαστικού εξεμέσεως ελαττώνεται σημαντικά.
 - Τα απομυζητικά μαξιλαράκια μειώνονται.
 - Τα πρώτα νεογιλά δόντια μπορεί να εμφανιστούν (6–12 μήνες). Ο έλεγχος κεφαλής εγκαθίσταται.

Ανάπτυξης Φυσιολογικής Κατάποσης (22 από 46)

6 Μηνών

- Στοματοκινητικές Δεξιότητες
 - Ένα μοτίβο «μασουλήματος» ξεκινά. Η κίνηση της γνάθου είναι κάθετη πάνω–κάτω.
 - Το βρέφος χρησιμοποιεί ένα μοτίβο δαγκώματος–αποδέσμευσης στο μαλακό μπισκότο. Μπορεί να επανέλθει στο πιπίλισμα του μπισκότου αντί στο δάγκωμα.
 - Το βρέφος επιδεικνύει καλό σφράγισμα χειλιών γύρω από το κουτάλι ή τη θηλή. Η απώλεια υγρού μπορεί να παρατηρηθεί μόνο στην αρχή ή στο τέλος της σίτισης.

Ανάπτυξης Φυσιολογικής Κατάποσης (23 από 46)

6 Μηνών

- Στοματοκινητικές Δεξιότητες
 - Το κάτω χείλος χρησιμοποιείται ως σταθεροποιητής.
 - Ρουφάει υγρό από ποτήρι με στόμιο.
- Συμπεριφορές Σίτισης και Κοινωνικές Συμπεριφορές
 - Η διαίτα αποτελείται από μητρικό γάλα ή βρεφική φόρμουλα, βρεφικά δημητριακά και περαστές βρεφικές τροφές.
 - Το βρέφος καταναλώνει 250–280 γρ. τροφής ή υγρού ανά γεύμα, κάνοντας 4–6 γεύματα ημερησίως.

Ανάπτυξης Φυσιολογικής Κατάποσης (24 από 46)

6 Μηνών

- Συμπεριφορές Σίτισης και Κοινωνικές Συμπεριφορές
 - Βρεφικές ενδείξεις για θρέψη είναι το κάλεσμα της προσοχής.
 - Το βρέφος χρησιμοποιεί εκφράσεις προσώπου για να μεταφέρει ποιες τροφές προτιμά και ποιες όχι.
 - Τα γεύματα αρχίζουν να γίνονται προβλέψιμα και να σχετίζονται με το πρόγραμμα της οικογένειας.

Ανάπτυξης Φυσιολογικής Κατάποσης (25 από 46)

7 Μηνών

- Σωματική Ανάπτυξη
 - Το βρέφος κάθεται χωρίς στήριξη.
 - Τα πρώτα δόντια μπορεί να εμφανιστούν (6–12 μήνες).
 - Το βρέφος κινεί αντικείμενα από το ένα χέρι στο άλλο με επιδεξιότητα.

Ανάπτυξης Φυσιολογικής Κατάποσης (26 από 46)

7 Μηνών

- Στοματοκινητικές Δεξιότητες
 - Η γλώσσα και η γνάθος κινούνται με τρόπο μασουλήματος.
 - Το βρέφος μπορεί να συγκρατήσει τον βλωμό πάνω από τους γομφίους για τους σκοπούς της μάσησης, με κλείσιμο χειλιών και δραστηριότητα παρειών.
 - Η γνάθος και η γλώσσα δεν κινούνται όταν προσμένουν το κουτάλι.

Ανάπτυξης Φυσιολογικής Κατάποσης (27 από 46)

7 Μηνών

- Συμπεριφορές Σίτισης και Κοινωνικές Συμπεριφορές
 - Το βρέφος μπορεί να εκφράσει ενθουσιασμό ή αγωνία όταν γνωρίζει ότι θα σιτιστεί.
 - Το βρέφος μπορεί να κρατήσει το μπουκάλι ανεξάρτητο.
 - Εισάγεται η υποβοηθούμενη πόση από ποτήρι.
 - Εισάγονται πιο παχύρρευστες περαστές τροφές.

Ανάπτυξης Φυσιολογικής Κατάποσης (28 από 46)

8 Μηνών

- Σωματική Ανάπτυξη
 - Τα πρώτα δόντια μπορεί να εμφανιστούν (6–12 μήνες).
 - Το βρέφος μπορεί να κρατήσει και να ελέγξει μόνο του το μπουκάλι.
- Στοματοκινητικές Δεξιότητες
 - Η σιελόρροια συνδέεται με την εμφάνιση οδοντοφυΐας.
 - Η κάθετη κίνηση μασουλήματος συνεχίζει.

Ανάπτυξης Φυσιολογικής Κατάποσης (29 από 46)

8 Μηνών

- Στοματοκινητικές Δεξιότητες
 - Το βρέφος απομακρύνει με επιδεξιότητα την τροφή από το κουτάλι με τα χείλη του κινώντας το κεφάλι προσθίως.
 - Το βρέφος χρησιμοποιεί τη γλώσσα για να μεταφέρει την τροφή πλευρικά στη στοματική κοιλότητα.
 - Το βρέφος μπορεί να διατηρήσει μακρές ακολουθίες του προτύπου θηλασμού–κατάποσης–αναπνοής.

Ανάπτυξης Φυσιολογικής Κατάποσης (31 από 46)

8 Μηνών

- Στοματοκινητικές Δεξιότητες
 - Το βρέφος μπορεί να λάβει μεγάλη ποσότητα υγρού από το ποτήρι, οδηγώντας σε απώλεια υγρού, βήχα ή και πνιγμό.
- Συμπεριφορές Σίτισης και Κοινωνικές Συμπεριφορές
 - Το βρέφος αρχίζει να σιτίζεται μόνο του χρησιμοποιώντας τα χέρια και τα δάχτυλα. Μεζεδάκια που τρώγονται με τα δάχτυλα προστίθενται στο διαιτολόγιο.
 - Τα γεύματα είναι θορυβώδη και ενέχουν παιχνίδι.

Ανάπτυξης Φυσιολογικής Κατάποσης (32 από 46)

9 Μηνών

- Σωματική Ανάπτυξη
 - Η συμπεριφορά θηλασμού αντικαθιστά τη συμπεριφορά πιπίλισματος.
 - Τα πρώτα δόντια μπορεί να εμφανιστούν (6–12 μήνες).
- Στοματοκινητικές Δεξιότητες
 - Η γλώσσα είναι αρκετά ευαίσθητη στον εντοπισμό των τροφών που μπορούν να πολτοποιηθούν.

Ανάπτυξης Φυσιολογικής Κατάποσης (33 από 46)

9 Μηνών

- Στοματοκινητικές Δεξιότητες
 - Το κάτω χείλος χρησιμοποιείται ως ένας αποτελεσματικός σταθεροποιητής για την πόση από ποτήρι.
 - Η δυσκολία κατάκτησης του προτύπου θηλασμού–κατάποσης–αναπνοής μπορεί να παραμένει κατά την πόση από ποτήρι.

Ανάπτυξης Φυσιολογικής Κατάποσης (34 από 46)

9 Μηνών

- Συμπεριφορές Σίτισης και Κοινωνικές Συμπεριφορές
 - Το βρέφος πιάνει σκοπίμως το κουτάλι και βοηθά στη σίτιση.
 - Το βρέφος μπορεί να φέρει το μπουκάλι ή τις τροφές προς το στόμα για τους σκοπούς αυτό-σίτισης.

Ανάπτυξης Φυσιολογικής Κατάποσης (35 από 46)

10 Μηνών

- Σωματική Ανάπτυξη
 - Τα πρώτα δόντια μπορεί να εμφανιστούν (6–12 μήνες).
 - Τα δύο μέρη της γνάθου ξεκινούν να ενώνονται.
- Στοματοκινητικές Δεξιότητες
 - Παρατηρείται μειωμένη κάθετη κίνηση της γνάθου κατά την πόση από ποτήρι.

Ανάπτυξης Φυσιολογικής Κατάποσης (36 από 46)

10 Μηνών

- Συμπεριφορές Σίτισης και Κοινωνικές Συμπεριφορές
 - Το βρέφος μπορεί να είναι ανυπόμονο κατά τη διάρκεια των γευμάτων εάν ο φροντιστής αργεί να παρουσιάσει την τροφή.
 - Το βρέφος μπορεί να στρίψει το κεφάλι του όταν θέλει να αρνηθεί την τροφή ή να πετάξει την τροφή όταν νιώσει χορτάτο (10–11 μήνες).

Ανάπτυξης Φυσιολογικής Κατάποσης (37 από 46)

11 Μηνών

- Σωματική Ανάπτυξη
 - Τα πρώτα δόντια μπορεί να εμφανιστούν (6–12 μήνες).
- Στοματοκινητικές Δεξιότητες
 - Η απώλεια τροφής κατά τη σίτιση είναι σπάνια.
 - Το βρέφος χρησιμοποιεί ελεγχόμενη, βαθμιαία δήξη με ένα μαλακό μπισκότο (10–12 μήνες).

Ανάπτυξης Φυσιολογικής Κατάποσης (38 από 46)

11 Μηνών

- Συμπεριφορές Σίτισης και Κοινωνικές Συμπεριφορές
 - Το βρέφος επιδεικνύει καλή σύλληψη τροφής με τα δάχτυλα.
 - Το βρέφος μπορεί να προτιμά την αυτό-σίτιση με τα δάχτυλα από την υποβοηθούμενη σίτιση με το κουτάλι.
 - Η πόση από ποτήρι αυξάνεται. Ο θηλασμός μειώνεται.

Ανάπτυξης Φυσιολογικής Κατάποσης (39 από 46)

12 Μηνών

- Σωματική Ανάπτυξη
 - Υποχώρηση αντανακλαστικού θηλασμού.
 - Τα πρώτα δόντια μπορεί να εμφανιστούν (6–12 μήνες).
 - Εμφανίζονται οι γομφίοι (12–24 μήνες).
 - Η γλώσσα και η γνάθος κινούνται ανεξάρτητα (12–24 μήνες).

Ανάπτυξης Φυσιολογικής Κατάποσης (40 από 46)

12 Μηνών

- Στοματοκινητικές Δεξιότητες
 - Το βρέφος επιδεικνύει εξαιρετικό έλεγχο και ακρίβεια της γλωσσικής κίνησης στη σίτιση.
 - Παρατηρούνται και κυκλικές και κάθετες κινήσεις μάσησης.
 - Η κατακράτηση τροφής είναι ελάχιστη ή απύσα.
 - Το βρέφος εύκολα δαγκώνει μαλακές τροφές ή τροφές που διαλύονται γρήγορα. Μπορεί να εκδηλώσει μικρή δυσκολία όταν δαγκώνει σκληρές τροφές (π.χ. σκληρό μπισκότο).

Ανάπτυξης Φυσιολογικής Κατάποσης (41 από 46)

12 Μηνών

- Στοματοκινητικές Δεξιότητες
 - Το μοτίβο θηλασμού–κατάποσης βελτιώνεται σημαντικά κατά την πόση από ποτήρι, αν και κάποια επεισόδια βήχα παρατηρούνται εάν το υγρό ρέει πολύ γρήγορα.
 - Το βρέφος χρησιμοποιεί τα χείλη κατά τη μάσηση.
 - Τα χείλη κλείνουν κατά την κατάποση υγρών και στερεών.
 - Το βρέφος τοποθετεί τη γλώσσα κάτω από το ποτήρι για να το σταθεροποιήσει.

Ανάπτυξης Φυσιολογικής Κατάποσης (42 από 46)

12 Μηνών

- Συμπεριφορές Σίτισης και Κοινωνικές Συμπεριφορές
 - Τα γεύματα είναι σταθερά και σχετίζονται με το πρόγραμμα της οικογένειας.
 - Η πόση από ποτήρι αυξάνεται ενώ ο θηλασμός μειώνεται.
 - Το βρέφος πιάνει τη λαβή του κουταλιού με ολόκληρο το χέρι, αλλά δεν έχει καλό έλεγχο για αυτό–σίτιση.
 - Το βρέφος μπορεί να κρατήσει το ποτήρι με τα δύο χέρια και να προβεί σε 4–5 συνεχόμενες καταπόσεις χωρίς να πνιγεί.

Ανάπτυξης Φυσιολογικής Κατάποσης (43 από 46)

13–18 Μηνών

- Σωματική Ανάπτυξη
 - Εμφανίζονται οι γομφίοι (12–24 μήνες).
 - Ο συντονισμός της κατάποσης, της φώνησης και της κατάποσης έχει ωριμάσει πλήρως.
 - Τα δύο μέρη της γνάθου ενώνονται.
 - Η γλώσσα και η γνάθος κινούνται ανεξάρτητα (12–14 μήνες).

Ανάπτυξης Φυσιολογικής Κατάποσης (44 από 46) 13–18 Μηνών

- Στοματοκινητικές Δεξιότητες
 - Παρατηρούνται κυκλικές κινήσεις κατά τη μάσηση.
 - Το παιδί ανέχεται και διαχειρίζεται τις περισσότερες υφές τροφής χωρίς δυσκολία.
 - Το παιδί χρησιμοποιεί την γλώσσα για να καθαρίσει τα χείλη ή τα πάνω δόντια για να καθαρίσει το κάτω χείλος.
 - Μασά με τα χείλη κλειστά χωρίς συνέπεια.
 - Δεν παρατηρούνται δυσκολίες στο συντονισμό κατά την πόση από ποτήρι.

Ανάπτυξης Φυσιολογικής Κατάποσης (45 από 46)

13–18 Μηνών

- Στοματοκινητικές Δεξιότητες
 - Το παιδί χρησιμοποιεί ελεγχόμενη δήξη στο σκληρό μπισκότο.
 - Το παιδί ανοίγει το στόμα περισσότερο από ό,τι είναι αναγκαίο για να δαγκώσει τροφές διαφορετικών πυκνοτήτων.
 - Επιδεικνύεται συντονισμός θηλασμού–κατάποσης–αναπνοής κατά τη διάρκεια μακράς διαδοχικής πόσης.
 - Το παιδί σταθεροποιεί το ποτήρι δαγκώνοντας την άκρη του.

Ανάπτυξης Φυσιολογικής Κατάποσης (46 από 46)

13–18 Μηνών

- Στοματοκινητικές Δεξιότητες
 - Το παιδί σφραγίζει το άνω χείλος γύρω από την άκρη του ποτηριού για καλύτερη φραγή στη πόση.
- Συμπεριφορές Σίτισης και Κοινωνικές Συμπεριφορές
 - Η πόση από ποτήρι βελτιώνεται ενώ ο θηλασμός μειώνεται.
 - Το παιδί σιτίζεται ανεξάρτητο χρησιμοποιώντας κουταλομαχαιροπίρουνα με αυξανόμενη επιδεξιότητα και συντονισμό.

Αξιολόγηση Παιδιατρικής Δυσφαγίας

Αξιολόγηση Παιδιατρικής Δυσφαγίας (1 από 7)

- Πρέπει να τονίσουμε τη σημασία της ειδικής εκπαίδευσης και μελέτης της δυσφαγίας προτού προβούμε σε οποιαδήποτε αξιολόγηση της παιδιατρικής δυσφαγίας. (Shipley & McAfee, 2009)
- Πληροφορίες σχετικά με τη τρέχουσα κατάσταση του παιδιού μπορούν, επίσης, να συλλεχθούν μέσω ανασκόπησης των ιατρικών αρχείων και συνομιλίας με άλλους επαγγελματίες που εμπλέκονται στην φροντίδα του παιδιού.

Αξιολόγηση Παιδιατρικής Δυσφαγίας (2 από 7)

- **Προσδιορίστε την ιατρική κατάσταση του παιδιού.** Για παράδειγμα, το παιδί γεννήθηκε πρόωρα; Υπάρχουν νευρολογικές ανησυχίες; Υπάρχουν κρανιοπροσωπικές ανωμαλίες; Έχει ιστορικό πνευμονίας από εισρόφηση; Χάνει το παιδί βάρος;
- **Προσδιορίστε τη κατάσταση σίτισης του παιδιού.** Για παράδειγμα, ποια είναι τυπικά η διαίτα του παιδιού; Ποια είναι η θέση του παιδιού κατά τη σίτιση; Εμφανίζει άρνηση σίτισης; Μπορεί να αυτόσιτιστεί;

Αξιολόγηση Παιδιατρικής Δυσφαγίας (3 από 7)

- **Λάβετε υπόψη όποιους διαιτητικούς περιορισμούς.** Για παράδειγμα, έχει το παιδί αλλεργία σε κάποια τροφή; Είναι διαβητικό;
- **Συνομιλήστε με τους φροντιστές.** Για παράδειγμα, ακούστε τα προβλήματα σίτισης/κατάποσης του παιδιού από την σκοπιά του φροντιστή. Συλλέξτε σημαντικές πληροφορίες από τον παιδίατρο του παιδιού, το νοσηλευτικό προσωπικό ή τον διατροφολόγο.

Αξιολόγηση Παιδιατρικής Δυσφαγίας (4 από 7)

- Η παρατήρηση του επιπέδου εγρήγορσης είναι μείζονος σημασίας όταν αξιολογούμε βρέφη.
- Μετρήσεις εγρήγορσης παρέχουν σημαντικές πληροφορίες για την ικανότητα του βρέφους να προετοιμαστεί για σίτιση. Έξι επίπεδα συνείδησης έχουν αναγνωριστεί από τον παιδίατρο T. Berry Brazelton (Als, et al., 1977, Brazelton & Nugent 1995) και χρησιμοποιούνται ευρέως για να καθορίσουν τα επίπεδα εγρήγορσης. Αυτά είναι:

Αξιολόγηση Παιδιατρικής Δυσφαγίας (5 από 7)

1. Βαθύς ύπνος:

- Η αναπνοή είναι βαθιά και κανονική. Τα μάτια είναι κλειστά χωρίς γρήγορες κινήσεις βλεφάρων. Το σώμα είναι εξολοκλήρου χαλαρό. Το βρέφος μπορεί να ξαφνιαστεί αλλά δεν θα αφυπνιστεί. Το βρέφος είναι σχετικά «απλησίαστο».

2. Δραστήριος ύπνος:

- Τα αναπνευστικά μοτίβα εναλλάσσονται μεταξύ κανονικού και μη κανονικού επιπέδου. Τα μάτια είναι κλειστά ωστόσο, μπορεί να παρατηρηθούν γρήγορες κινήσεις των βλεφάρων και περιστασιακά, το βρέφος να ανοίγει και να κλείνει τα μάτια του.

Αξιολόγηση Παιδιατρικής Δυσφαγίας (6 από 7)

3. Μισοκοιμισμένος (ενδιάμεσο στάδιο):

- Το βρέφος μοιάζει ζαλισμένο έχοντας πλήρως ή μερικώς ανοιχτά μάτια. Επίσης μπορεί να παρατηρηθούν ήρεμες κινήσεις των άκρων. Η αναπνοή είναι κανονική. Το βρέφος αφυπνίζεται εύκολα έπειτα από κάποιο ερέθισμα.

4. Ξύπνιος/σε εγρήγορση:

- Το βλέμμα είναι σε εγρήγορση. Το σώμα του βρέφους είναι ως επί το πλείστον ακίνητο και το βρέφος είναι σε ετοιμότητα. Το βρέφος αποκρίνεται με προβλέψιμο τρόπο σε ακουστικά και οπτικά ερεθίσματα.

Αξιολόγηση Παιδιατρικής Δυσφαγίας (7 από 7)

5. Σε εγρήγορση/ταραγμένος:

- Το βλέμμα είναι σε εγρήγορση. Το σώμα είναι δραστήριο. Οι κινήσεις είναι συχνά ανοργάνωτες και αδέξιες. Το βρέφος μοιάζει ενοχλημένο, μολονότι, εύκολα ανακουφίζεται σε αυτό το επίπεδο. Η ενόχληση μπορεί να κλιμακωθεί και να οδηγήσει στο επόμενο επίπεδο, το κλάμα.

6. Κλαμένος:

- Έντονο κλάμα που δύσκολα υποχωρεί παρά τις παρηγορικές μεθόδους. Το πρόσωπο μπορεί να κοκκινίσει και να παρουσιαστεί τρόμος στα άκρα.

Αξιολόγηση Δυσφαγίας Ενηλίκων

Αξιολόγηση Δυσφαγίας Ενηλίκων (1 από 3)

- Πριν προβείτε στην αξιολόγηση, συγκεντρώστε εκτενείς πληροφορίες για το τρέχον επίπεδο του ασθενή μέσω συνομιλίας με τον θεράποντα ιατρό και το νοσηλευτικό προσωπικό ή κάντε ανασκόπηση των ιατρικών αρχείων. (Shiple & McAfee, 2009; Haynes, & Pindzola, 2004)
- Υπάρχουν περιπτώσεις όπου ο ίδιος ο ασθενής ή κάποιο μέλος της οικογένειάς του, μπορούν να παράσχουν αυτές τις πληροφορίες. Πιο συγκεκριμένα:

Αξιολόγηση Δυσφαγίας Ενηλίκων (2 από 3)

- **Προσδιορίστε τη νευρολογική και ιατρική κατάσταση του ασθενή.**
 - Για παράδειγμα, υπέστη πρόσφατα εγκεφαλικό επεισόδιο; Πάσχει από Παρκινσονισμό; Υπάρχουν νευρολογικές ενδείξεις; Υπάρχει ιστορικό πνευμονίας από εισρόφηση;
- **Προσδιορίστε το επίπεδο σίτισης του ασθενή.**
 - Για παράδειγμα, είναι ο ασθενής σε κανονική δίαιτα; Σε πολτοποιημένη/περαστή δίαιτα; Σιτίζεται μέσω ρινογαστρικού καθετήρα; Είχε ποτέ εμπειρία από αναγωγή, παλινδρόμηση, ή έμετο μετά το φαγητό;

Αξιολόγηση Δυσφαγίας Ενηλίκων (3 από 3)

- **Λάβετε υπόψη όποιους διαιτητικούς περιορισμούς.**
 - Για παράδειγμα, είναι αλλεργικός σε κάποια τροφή; Είναι διαβητικός; Συλλέξτε αυτές τις πληροφορίες προτού αποφασίσετε να χορηγήσετε τροφές στον ασθενή, γεγονός που μπορεί να αποδειχθεί επιβλαβές για τον οργανισμό του.
- **Προσδιορίστε το γνωστικό επίπεδο του ασθενή.**
 - Για παράδειγμα, είναι σε κατάσταση εγρήγορσης; Είναι ικανός να ακολουθήσει εντολές; Πάσχει από άνοια; Είναι ικανός να συνεργαστεί στη θεραπεία εφόσον αυτή αποδειχθεί αναγκαία;

Η Βιντεοφθοροσκόπηση

Η Βιντεοφθοροσκόπηση (1 από 4)

- Η απεικόνιση της κατάποσης με την βοήθεια ακτινών Χ. Η διαδικασία αυτή έχει αποδοθεί και με άλλους όρους όπως βιντεοφθοροσκόπηση, τροποποιημένη κατάποση βαρίου (MBS) και μελέτη φαρυγγικής κινητικότητας (OPMS). (Shipley & McAfee, 2009; Haynes, & Pindzola, 2004)
- Κατά τη διάρκεια της εκτίμησης, παρουσιάζεται στον εξεταζόμενο μίγμα βαρίου διαφορετικών πυκνοτήτων.

Η Βιντεοφθοροσκόπηση (2 από 4)

- Ο εξεταζόμενος καλείται να καταπιεί το μίγμα βαρίου καθώς ο εξεταστής παρατηρεί την πορεία του βαρίου διαμέσου της στοματικής και φαρυγγικής κοιλότητας και εντός του οισοφάγου.
- Η εξέταση επιτρέπει στον κλινικό να καθορίσει εάν ο εξεταζόμενος κάνει εισρόφηση ή διείσδυση στην λαρυγγική περιοχή. (Shiplely & McAfee, 2009; Haynes, & Pindzola, 2004)

Η Βιντεοφθοροσκόπηση (3 από 4)

- Επίσης βοηθά στον προσδιορισμό της θέσης της εισρόφησης ή διείσδυσης, της ακριβούς αιτιολογίας αυτής καθώς και στην διερεύνηση πιθανών στρατηγικών που θα μεγιστοποιήσουν την ασφάλεια της κατάποσης για τον εξεταζόμενο, όπως αλλαγή στη θέση του σώματος και της κεφαλής, ή τροποποίηση του μεγέθους του βλωμού. (Shiple & McAfee, 2009; Haynes, & Pindzola, 2004)

Η Βιντεοφθοροσκόπηση (4 από 4)

- Παρόλο που η εξέταση χορηγείται από έναν ακτινολόγο, ένας λογοπαθολόγος αιτείται συγκεκριμένων θέσεων, συστάσεων τροφής, και αντισταθμιστικών στρατηγικών που θα πρέπει να ενταχθούν στην μελέτη αυτή και να εκτιμηθούν.
- Όταν καθίσταται εφικτό, ο κλινικός θα πρέπει να είναι παρών κατά τη διάρκεια της μελέτης ώστε να μεγιστοποιηθούν τα διαγνωστικά οφέλη.(Shipley & McAfee, 2009; Haynes, & Pindzola, 2004)

Βιβλιογραφία

- Als, H., Tronick, E., Lester, B. M., and Brazelton, T. B. (1977, September). The Brazelton neonatal behavioral assessment scale (BNBAS). *Journal of Abnormal Psychology*, 5 (3) 215-231.
- Arvedson, J.C., and Brodsky, L. (2002). *Pediatric swallowing and feeding: Assessment and management (2nd ed.)*. Albany, NY: Singular.
- Brazelton, T. B., and Nugent, J. K. (1995). *The neonatal behavioral assessment scale*. Mac Keith Press, Cambridge.
- Hall, K. D. (2001). *Pediatric dysphagia: Resource guide*. Clifton Park, NY: Delmar Learning.
- Haynes, W. O., and Pindzola, R. H. (2004). *Diagnosis and evaluation in speech pathology (6th ed.)*. Needham Heights, MA: Allyn & Bacon.
- Hegde, M.N. (1996). *Coursebook on aphasia and other neurogenic language disorders*. Clifton Park, NY: Delmar Learning.
- Leonard, R., and Kendall, K. (1998). *Dysphagia assessment and treatment planning: A team approach*. San Diego, CA: Singular.
- Shipley, K. G., & McAfee, J. G. (2009). *Assessment in speech-language pathology: A resource manual (4th ed.)*. San Diego, CA: Singular Publishing Group.
- Swigert, N.B. (1998). *The source for pediatric dysphagia*. East Moline, IL: Linguisticsystems.

Σημείωμα Αναφοράς

Μελπομένη (Μελίνα) Νησιώτη. (2015). Διαγνωστικές Προσεγγίσεις στην Λογοπαθολογία. ΤΕΙ Ηπείρου. Διαθέσιμο από:
<http://eclass.teiep.gr/courses/LOGO127/>

Σημείωμα Αδειοδότησης

Το παρόν υλικό διατίθεται με τους όρους της άδειας χρήσης Creative Commons Αναφορά Δημιουργού-Μη Εμπορική Χρήση-Όχι Παράγωγα Έργα 4.0 Διεθνές [1] ή μεταγενέστερη. Εξαιρούνται τα αυτοτελή έργα τρίτων π.χ. φωτογραφίες, Διαγράμματα κ.λ.π., τα οποία εμπεριέχονται σε αυτό και τα οποία αναφέρονται μαζί με τους όρους χρήσης τους στο «Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων».

Ο δικαιούχος μπορεί να παρέχει στον αδειοδόχο ξεχωριστή άδεια να χρησιμοποιεί το έργο για εμπορική χρήση, εφόσον αυτό του ζητηθεί.

[1] <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/deed.el>

Τέλος Ενότητας

Επεξεργασία: Ταφιάδης Διονύσιος
Ιωάννινα, 2015

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Σημειώματα

Διατήρηση Σημειωμάτων

Οποιαδήποτε αναπαραγωγή ή διασκευή του υλικού θα πρέπει να συμπεριλαμβάνει:

- το Σημείωμα Αναφοράς
- το Σημείωμα Αδειοδότησης
- τη Δήλωση Διατήρησης Σημειωμάτων
- το Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων (εφόσον υπάρχει)

μαζί με τους συνοδευόμενους υπερσυνδέσμους.

Τέλος Ενότητας

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης